

บทบาทนักการเมืองท้องถิ่นต่อการพัฒนานโยบายสาธารณะ*

THE ROLE OF LOCAL POLITICIANS IN DEVELOPING PUBLIC POLICY

พระวิจิตร ญาณวโร, เวณ สุธีริธ ชัม

Phra Wichit Yanwaro, Ven Sothearith Sum

วัดกลางคลองสี่ อำเภอลำลูกกา ปทุมธานี

Wat Klang Khlong Si, Lam Luk Ka District, Pathum Thani

Corresponding Author E-mail: warasanwarasan7@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้จัดทำขึ้นเพื่อวิเคราะห์บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนานโยบายสาธารณะ โดยมุ่งเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของนักการเมืองท้องถิ่นในฐานะผู้แทนที่ใกล้ชิดกับประชาชนที่สุด ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการปรับนโยบายให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ บทความนี้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณากระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่น อันประกอบด้วย การก่อตัวของนโยบาย การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผล โดยได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของนโยบายและความท้าทายที่นักการเมืองท้องถิ่นต้องเผชิญ เช่น การขาดทรัพยากร การแทรกแซงจากการเมืองระดับชาติ และการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน บทความนี้เสนอแนวทางส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ เช่น การพัฒนาความรู้และทักษะ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่านักการเมืองท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและสร้างความยั่งยืนในระดับท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ทั้งจากประชาชน รัฐ และองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้กระบวนการพัฒนานโยบายในระดับท้องถิ่นมีความเหมาะสม โปร่งใส และตอบโจทย์ความต้องการในระยะยาว

คำสำคัญ: บทบาท; นักการเมืองท้องถิ่น; การพัฒนา; นโยบายสาธารณะ; การมีส่วนร่วม

---

*Received December 30, 2024; Revised January 12, 2025; Accepted January 20, 2025

Abstract

This academic article explores the role of local politicians in public policy development, emphasizing their significance as the closest representatives to the people and key actors in tailoring policies to the unique contexts of their areas. It reviews and analyzes data from documents, research studies, and relevant case studies, focusing on the public policy process at the local level. This includes policy formation, decision-making, implementation, and evaluation, alongside examining factors influencing policy effectiveness and challenges faced by local politicians. These challenges include limited resources, national political interference, and insufficient public participation. The article proposes strategies to enhance local politicians' effectiveness, such as capacity building, fostering public engagement, adopting good governance principles, leveraging technology and innovation, and establishing collaborative networks. Findings highlight the critical role of local politicians in promoting development that meets community needs and fosters sustainability. However, achieving these goals requires comprehensive support from all stakeholders, including citizens, the government, and other organizations, to ensure local policy processes are appropriate, transparent, and responsive to long-term needs.

Keywords: Role; Local Politician; Development; Public Policy; Participation

บทนำ

ในระบอบการปกครองประชาธิปไตย การกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ส่วนท้องถิ่นถือเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และเสริมสร้างความใกล้ชิดระหว่างผู้ปกครองกับประชาชน การกระจายอำนาจนี้ช่วยให้การบริหารงานในระดับท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ระบบการปกครองในประเทศไทยได้รับการพัฒนาให้รองรับหลักการกระจายอำนาจผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งมีจำนวนรวมกว่า 7,850 แห่งทั่วประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจ, 2565)

ในบริบทของการบริหารท้องถิ่น นโยบายสาธารณะ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการจัดการปัญหาและพัฒนาชุมชน กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน โดยเฉพาะนักการเมืองท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้เชื่อมโยงระหว่างประชาชนและส่วนกลาง นักการเมืองท้องถิ่นไม่เพียงทำหน้าที่เสนอหรือผลักดันนโยบาย แต่ยังต้องจัดการทรัพยากร วางแผน และนำพาชุมชนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม บทบาทของพวกเขา มักเผชิญความท้าทาย เช่น การขาดแคลนงบประมาณ การแทรกแซงจากการเมืองระดับชาติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ยังอยู่ในระดับต่ำ (พระมหานิรุต ญาณวุฑฺโฒ และพระมหากวีวัชร อภิวัชโร, 2565) แนวคิดสำคัญที่ใช้ในการศึกษานี้คือ ทฤษฎีระบบการบริหารจัดการสาธารณะ (Public Administration Theory) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการพัฒนานโยบายสาธารณะที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และครอบคลุมทุกภาคส่วน รวมถึงการนำหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มาใช้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (Participatory Governance) เพื่อสร้างความไว้วางใจในกระบวนการกำหนดนโยบาย

ดังนั้น บทความนี้ จึงมุ่งวิเคราะห์บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะ โดยพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ความท้าทายที่เผชิญ และแนวทางการส่งเสริมบทบาทดังกล่าว เพื่อสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและสร้างความยั่งยืนในระยะยาว

ความสำคัญของนักการเมืองท้องถิ่นในกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะ

นักการเมืองท้องถิ่นถือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนานโยบายสาธารณะ เนื่องจากพวกเขาเป็นตัวแทนที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดในระบบการปกครอง นักการเมืองท้องถิ่นเข้าใจปัญหาและความต้องการของชุมชนในพื้นที่ของตนอย่างลึกซึ้งกว่านักการเมืองระดับชาติ เพราะพวกเขาเผชิญกับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน การเชื่อมโยงระหว่างประชาชนและหน่วยงานปกครองส่วนกลางผ่านการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่นจึงเป็นกลไกสำคัญในการปรับนโยบายให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ในประเทศไทย การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมีการผลักดันผ่านกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล และพระราชบัญญัติเทศบาล อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานยังคงเผชิญความท้าทายหลายด้าน ทั้งในเรื่องโครงสร้างการบริหารที่ซับซ้อน การพึ่งพาทรัพยากรจากรัฐบาลกลาง และข้อจำกัดในด้านงบประมาณ ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของพระมหานิรุต ญาณวุฑฺโฒ และพระมหากวีวัชร อภิวัชโร (2565) ได้ระบุว่าการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืนจำเป็นต้องมีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมและการเพิ่ม

ศักยภาพในระดับท้องถิ่น เพื่อให้หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการตัดสินใจโดยอิสระ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานโยบายสาธารณะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่นักการเมืองท้องถิ่นควรให้ความสำคัญ กระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในทุกขั้นตอนของการพัฒนานโยบายช่วยให้การตัดสินใจตอบสนองต่อความต้องการจริง การออกแบบนโยบายจากบนลงล่าง มักล้มเหลว เพราะไม่สอดคล้องกับปัญหาที่แท้จริง ดังตัวอย่างในบทความของนิตยา กิริติเสริมสิน (2565) ที่กล่าวว่า การให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการออกแบบนโยบายช่วยเพิ่มความโปร่งใสและความเป็นธรรมในสังคม ตัวอย่างสำคัญในปัจจุบัน คือ การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่กลับมาจัดขึ้นหลังจากหยุดชะงักไปกว่า 8 ปี การเลือกตั้งดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการตื่นตัวทางการเมืองในระดับชุมชน และความสำคัญของการเลือกตัวแทนที่สามารถเชื่อมโยงปัญหาของประชาชนเข้ากับการจัดทำนโยบาย การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการเลือกตั้งและการบริหารท้องถิ่นนี้จึงเป็นก้าวสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับฐานราก (ธีรวัฒน์ ชูรัตน์, 2564)

จากบทบาทที่ชัดเจนของนักการเมืองท้องถิ่นในกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะ สามารถวิเคราะห์ได้ว่า นักการเมืองท้องถิ่นเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาท้องถิ่น การมีความใกล้ชิดกับประชาชนทำให้พวกเขามีข้อมูลที่ลึกซึ้งและตรงประเด็นเกี่ยวกับปัญหาในพื้นที่ แต่ในทางกลับกัน ความใกล้ชิดนี้อาจนำไปสู่การแทรกแซงหรืออิทธิพลในลักษณะเชิงอำนาจ เช่น การสร้างฐานเสียงด้วยนโยบายที่เน้นผลประโยชน์ระยะสั้นแทนการพัฒนาอย่างยั่งยืน เมื่อวิเคราะห์เชิงระบบ แสดงให้เห็นว่า แม้จะมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น แต่โครงสร้างระบบราชการยังคงมีการควบคุมจากส่วนกลางอย่างเข้มงวด ซึ่งลดทอนความสามารถของนักการเมืองท้องถิ่นในการตัดสินใจอย่างอิสระ ตัวอย่างเช่น งบประมาณส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งพาการจัดสรรจากรัฐบาลกลาง ทำให้นโยบายที่ถูกพัฒนามักไม่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของชุมชนในพื้นที่ และในเชิงการบริหาร ความสามารถของนักการเมืองท้องถิ่นยังคงขึ้นอยู่กับทักษะ ความรู้ และความโปร่งใสของแต่ละบุคคล นักการเมืองที่ขาดความเชี่ยวชาญอาจพัฒนานโยบายที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ หรืออาจถูกครอบงำโดยผลประโยชน์ส่วนตัว นอกจากนี้ การรับฟังเสียงของประชาชนและการสร้างความไว้วางใจถือเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้นโยบายสาธารณะได้รับการยอมรับและนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในมุมมองของสังคมไทยปัจจุบัน การเลือกตั้งท้องถิ่นที่กลับมามีความต่อเนื่อง และการเพิ่มขึ้นของความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน เป็นสัญญาณบ่งชี้ถึงการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับฐานราก อย่างไรก็ตาม ยังมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนากลไกความ

โปร่งใส การตรวจสอบถ่วงดุล และการเสริมสร้างทักษะให้แก่นักการเมืองท้องถิ่น เพื่อให้พวกเขามีศักยภาพในการทำงานที่มีคุณภาพมากขึ้น ดังนั้น การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและโปร่งใส จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน การสนับสนุนจากรัฐบาลกลางควรเน้นการเพิ่มศักยภาพในระดับพื้นที่ รวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย การสร้างความร่วมมือระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นและชุมชนจะช่วยให้เกิดนโยบายที่มีความเหมาะสมและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างการเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชน พวกเขาทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างประชาชนและการบริหารส่วนกลาง แต่การทำงานของพวกเขายังคงถูกจำกัดด้วยโครงสร้างระบบและปัจจัยด้านทรัพยากร การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นให้มีความโปร่งใส มีความสามารถ และรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอย่างแท้จริง จะช่วยให้กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะในท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ทั้งนี้ การพัฒนาท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับนักการเมืองเพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องอาศัยการสนับสนุนจากประชาชน หน่วยงานราชการ และรัฐบาลกลางที่ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์

กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่น

การพัฒนานโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่นเป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้การบริหารจัดการในพื้นที่ตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของชุมชนได้อย่างแท้จริง กระบวนการนี้ประกอบด้วยหลายขั้นตอนที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยผู้เขียนได้ศึกษาและวิเคราะห์ตามประเด็นต่อไปนี้

1. การก่อตัวของนโยบาย (Policy Formation) เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะ โดยเริ่มจากการระบุปัญหาหรือความต้องการในพื้นที่ การเก็บข้อมูลสามารถทำได้ผ่านหลายช่องทาง เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน การศึกษาวิจัยในพื้นที่ หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้ามาแสดงความคิดเห็น ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างวาระนโยบาย (Policy Agenda) ที่ชัดเจน จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน การใช้เทคโนโลยี เช่น การสำรวจผ่านแอปพลิเคชัน หรือการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ ชุดข้อมูลที่ถูกเก็บบันทึกไว้ (Big Data) ช่วยให้การก่อตัวของนโยบายมีความแม่นยำมากขึ้น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ การใช้แพลตฟอร์มเสียงประชาชน ในโครงการพัฒนาท้องถิ่น เช่น โครงการระบุปัญหาด้านสาธารณสุขในชุมชนเมือง เพื่อสร้างนโยบายที่ตอบโจทย์ความต้องการเฉพาะพื้นที่ (สัญญา เคนาภูมิ,

2561) จะเห็นได้ว่า การก่อตัวของนโยบายเป็นช่วงที่กำหนดทิศทางความสำคัญของนโยบาย ซึ่งมีความเสี่ยงในการเลือกปัญหาไม่ถูกต้อง หากการระบุปัญหาไม่ใช่ข้อมูลที่ครอบคลุมหรือไม่ได้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอย่างแท้จริง กระบวนการนี้อาจนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่ไม่ตอบโจทยความต้องการของชุมชน ตัวอย่างที่พบในบางพื้นที่คือการมุ่งเน้นการแก้ปัญหาที่ดูเป็นประเด็นใหญ่ เช่น การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน โดยละเลยปัญหาเชิงลึก เช่น สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนแออัด ในมุมมองของผู้เขียนมองว่า การใช้เครื่องมือที่ช่วยเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ เช่น เทคโนโลยี ชุดข้อมูลที่ถูกเก็บบันทึกไว้ (Big Data) และการสำรวจเชิงลึกจากประชาชนในพื้นที่ จะช่วยลดความเสี่ยงนี้ และยังทำให้กระบวนการกำหนดนโยบายมีความแม่นยำยิ่งขึ้น

2. การกำหนดนโยบาย (Policy Decision-Making) หลังจากระบุปัญหาและวาระนโยบาย การกำหนดนโยบายเป็นขั้นตอนที่หน่วยงานท้องถิ่นต้องเลือกวิธีการและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุด ขั้นตอนนี้มักเกี่ยวข้องกับการประชุมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม (ขันทอง ใจดี, 2564) โดยมีตัวอย่างที่น่าสนใจ คือ การกำหนดนโยบายเพื่อจัดการปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ชนบท โดยเทศบาลบางแห่งได้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างชาวบ้าน นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อพิจารณาแนวทาง เช่น การสร้างระบบระบายน้ำ การปรับปรุงพื้นที่สีเขียว หรือการอบรมการจัดการน้ำในครัวเรือน และการกำหนดนโยบายในระดับท้องถิ่นมักเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ได้แก่ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในบริบทที่มีทรัพยากรจำกัด อีกทั้ง การแทรกแซงจากกลุ่มผลประโยชน์หรือการเมืองระดับชาติอาจส่งผลให้การตัดสินใจไม่ได้มุ่งเน้นผลประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง ดังนั้น การนำแนวคิดการมีส่วนร่วมจากประชาชนเข้ามาในขั้นตอนนี้ ด้วยการจัดประชาพิจารณ์หรือการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมจากหลายภาคส่วน จะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับการตัดสินใจ และลดความเสี่ยงของการแทรกแซงจากกลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับชุมชน

3. การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) ขั้นตอนนี้เป็นการแปลงนโยบายที่ถูกกำหนดไว้ให้กลายเป็นการปฏิบัติจริง การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการวางแผนอย่างรอบคอบ การจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม โดยที่ใช้เงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการ หรือโครงการที่ใช้เงินอุดหนุนของรัฐบาลมาดำเนินการ โดยมีกระบวนการดำเนินการของโครงการที่แตกต่างกันไปตามประเภทของโครงการโดยเป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไป (ศรายุทธ คชพงศ์ และคณะ, 2564) และการมอบหมายหน้าที่ที่ชัดเจนให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในหลายพื้นที่ของประเทศไทยมีการนำนโยบายไปปฏิบัติยังคงเผชิญปัญหา เช่น ขาดงบประมาณหรือบุคลากรที่มีความรู้

เพียงพอ อย่างไรก็ตาม มีตัวอย่างของความสำเร็จ เช่น การนำนโยบายขยะแลกไข่ ในเทศบาลบางแห่งที่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการรีไซเคิลและลดปริมาณขยะในชุมชน ในทางปฏิบัติ การนำนโยบายไปดำเนินการเป็นจุดที่ท้องถิ่นมักเผชิญกับปัญหาการขาดทรัพยากรบุคคล งบประมาณ หรือความสามารถในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ การขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานยังเป็นอุปสรรคที่สำคัญ ทำให้โครงการบางโครงการเกิดความล่าช้าหรือดำเนินการได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ ดังนั้น หากต้องการให้บุคลากรมีความสามารถมากขึ้นต้องจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรในระดับท้องถิ่น ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรในพื้นที่ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยี เช่น ระบบติดตามงานแบบเรียลไทม์ ยังช่วยลดปัญหาความล่าช้าในการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

4. การติดตามและประเมินผล (Policy Evaluation) ขั้นตอนสุดท้ายนี้มีความสำคัญเพราะช่วยให้หน่วยงานท้องถิ่นทราบว่านโยบายที่ดำเนินการไปนั้นตอบสนองต่อปัญหาหรือความต้องการของชุมชนได้หรือไม่ การประเมินผลควรครอบคลุมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น การวิเคราะห์ตัวชี้วัดผลสำเร็จ การสัมภาษณ์ชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบของนโยบาย และการเปรียบเทียบผลลัพธ์กับเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในปัจจุบันการประเมินผลเริ่มมีการนำเครื่องมือดิจิทัลเข้ามาใช้ เช่น การใช้แอปพลิเคชันในการเก็บข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนหลังการดำเนินนโยบาย ซึ่งช่วยให้การติดตามมีความรวดเร็วและแม่นยำมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การติดตามโครงการปรับปรุงระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ในเขตเมืองผ่านแอปพลิเคชัน Traffy Fondue ที่ใช้รายงานปัญหาและรับข้อมูลย้อนกลับจากประชาชน (นิตยา กิตติเสริมสิน, 2565) จุดนี้เองก็เป็นจุดสังเกตเพราะการติดตามและประเมินผลมักเป็นขั้นตอนที่ถูกกละเลยในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในโครงการที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ระยะสั้นมากกว่าคุณภาพของผลกระทบระยะยาว การไม่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจนหรือไม่เปิดเผยผลการประเมินต่อสาธารณะยังทำให้เกิดความไม่โปร่งใส ในมุมมองของผู้เขียน การประเมินนโยบายควรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและมีความโปร่งใส โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผล เช่น การให้คะแนนโครงการหรือการตอบแบบสอบถามออนไลน์ จะช่วยเพิ่มความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของกระบวนการ นอกจากนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลยังสามารถนำไปปรับปรุงนโยบายในอนาคตให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (อรทัย กักผล, 2559)

สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน แต่ละขั้นตอนในกระบวนการนี้มีความซับซ้อนและต้องการการจัดการที่มีประสิทธิภาพและ

โปร่งใส การสนับสนุนทรัพยากร การใช้เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมจากประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มคุณภาพของกระบวนการนโยบาย และนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืนในระยะยาว

ความท้าทายในการพัฒนานโยบายสาธารณะของนักการเมืองท้องถิ่น

นักการเมืองท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการพัฒนานโยบายสาธารณะที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน อย่างไรก็ตาม พวกเขาเผชิญกับความท้าทายหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ความท้าทายเหล่านี้สามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. การขาดทรัพยากรและงบประมาณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มักประสบปัญหาการขาดแคลนงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินนโยบาย แม้ว่าจะมีการกระจายอำนาจ แต่การพึ่งพางบประมาณจากส่วนกลางยังคงสูง ส่งผลให้การดำเนินโครงการต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ซึ่งให้เห็นว่า การขาดงบประมาณเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่น (ชำนาญ จันทร์เรือง, 2565) เพราะงบประมาณและทรัพยากรเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แม้จะมีการกระจายอำนาจ แต่การพึ่งพางบประมาณจากส่วนกลางยังคงสูง ส่วนแบ่งงบประมาณที่จัดสรรให้ท้องถิ่นมักไม่เพียงพอต่อความต้องการในพื้นที่ อีกทั้ง อปท. ในพื้นที่ชนบทยังเผชิญกับปัญหาการจัดเก็บรายได้ที่ต่ำกว่าพื้นที่เมืองใหญ่ ดังนั้น การขาดงบประมาณส่งผลให้การดำเนินงานของนักการเมืองท้องถิ่นต้องเผชิญกับการจำกัดโอกาสในการพัฒนาชุมชน ผมมองว่า การปฏิรูปโครงสร้างการจัดสรรงบประมาณและส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถหารายได้เพิ่มเติม เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นหรือการพัฒนาธุรกิจขนาดเล็กในชุมชน อาจช่วยลดปัญหานี้ได้

2. การแทรกแซงจากการเมืองระดับชาติ การเมืองระดับชาติสามารถส่งผลกระทบต่อการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่น การยึดอำนาจในปี 2557 ทำให้การเลือกตั้งท้องถิ่นหยุดชะงักกว่า 8 ปี ส่งผลให้อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถูกลดทอน นโยบายและการควบคุมโดยรัฐส่วนกลางเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ข้าราชการมีอำนาจมากกว่าผู้แทนประชาชน (ธีรวัฒน์ ชูรัตน์, 2564) จะเห็นได้ว่า การเมืองระดับชาติที่เข้ามามีบทบาทในระดับท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการพัฒนา ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ การหยุดชะงักของการเลือกตั้งท้องถิ่นในประเทศไทยระหว่างปี 2557-2563 ซึ่งลดทอนอำนาจการตัดสินใจของนักการเมืองท้องถิ่น และเพิ่มบทบาทของข้าราชการส่วนกลางในการกำหนดนโยบาย การแทรกแซงดังกล่าวสร้างความท้าทายต่อกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะที่ควรสะท้อนความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การสร้างระบบ

ตรวจสอบและถ่วงดุลที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการส่งเสริมประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น เป็นแนวทางสำคัญในการลดผลกระทบจากการแทรกแซงนี้

3. การขาดความรู้และทักษะในการบริหารจัดการ นักการเมืองท้องถิ่นบางส่วน อาจขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการและพัฒนานโยบายสาธารณะ ส่งผลให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามมาตรฐาน และไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างเต็มที่ การพัฒนาทุนมนุษย์ในท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้คนในท้องถิ่นมีศักยภาพ ความรู้ และทักษะที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง (เทศบาลตำบลบางบอน, มปป.) นอกจากนี้ การขาดความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ อาจทำให้การบริหารงานไม่ทันสมัย ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพของนักการเมืองท้องถิ่นเป็นเรื่องจำเป็น ผู้บริหารต้องจัดอบรมและการให้ทุนสนับสนุนสำหรับการศึกษาคือในระดับสูง หรือการนำระบบพี่เลี้ยง (Mentorship) มาใช้ จะช่วยยกระดับความสามารถของนักการเมืองในระดับท้องถิ่นได้ดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. การพัฒนานโยบายสาธารณะที่ยั่งยืนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างไรก็ตาม ในหลายพื้นที่ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังคงจำกัด ส่งผลให้นโยบายที่พัฒนาขึ้นไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน (พินนารา อินตะประเสริฐ และ ธิพร สิงห์ลอ, 2564) จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะยังคงอยู่ในระดับต่ำในหลายพื้นที่ เนื่องจากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการและช่องทางในการแสดงความคิดเห็น ดังนั้น การสร้างช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงง่าย ด้วยการใช้โซเชียลมีเดียหรือแอปพลิเคชันท้องถิ่น จะช่วยให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอปัญหาได้สะดวกขึ้น การมีส่วนร่วมที่มากขึ้นไม่เพียงทำให้นโยบายตอบโจทย์ความต้องการของประชาชน แต่ยังสร้างความไว้วางใจในระบบการเมืองได้อีกด้วย

5. การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ในยุคที่โลกเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น วิกฤตโควิด-19 นักการเมืองท้องถิ่นต้องปรับตัวและพัฒนานโยบายที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ การใช้กระบวนการออกแบบนโยบายแบบเดิม ๆ อาจไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีการนำนวัตกรรมและวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนานโยบาย (Thailand Policy Lab Team, 2021) ดังนั้น นักการเมืองท้องถิ่นจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ การนำเทคโนโลยี เช่น ระบบข้อมูลภูมิสารสนเทศ (GIS) และแพลตฟอร์มดิจิทัลอื่น ๆ มาใช้ จะช่วยให้การบริหารงานสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ความท้าทายทั้ง 5 ด้าน สะท้อนให้เห็นถึงความซับซ้อนและข้อจำกัดในการพัฒนานโยบายสาธารณะของนักการเมืองท้องถิ่น การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้อง

อาศัยการสนับสนุนจากรัฐบาลกลาง การสร้างความร่วมมือระหว่างประชาชนและนักการเมือง และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรท้องถิ่น เพื่อให้กระบวนการพัฒนานโยบายตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

แนวทางส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อพัฒนานโยบายสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ

การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนานโยบายสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการท้องถิ่นในยุคปัจจุบัน เนื่องจากนักการเมืองท้องถิ่นเป็นตัวแทนที่ใกล้ชิดประชาชนที่สุด สามารถรับรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชนได้โดยตรง การสนับสนุนบทบาทของพวกเขาจึงไม่เพียงช่วยพัฒนานโยบายให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะพื้นที่ แต่ยังเสริมสร้างความไว้วางใจในระบบการเมืองและการบริหารท้องถิ่น เพราะนักการเมืองท้องถิ่นมีบทบาทเป็นทั้งผู้เชื่อมโยง และผู้ดำเนินการ ระหว่างประชาชนและหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่กำหนดทิศทางนโยบายสาธารณะที่สะท้อนปัญหาในชุมชน และผลักดันให้เกิดการปฏิบัติที่สามารถแก้ไขปัญหาได้จริง เช่น การพัฒนาสาธารณูปโภค การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ หรือการสร้างพื้นที่เศรษฐกิจที่ตอบสนองต่อศักยภาพของพื้นที่ ซึ่งในปัจจุบันความท้าทายใหม่ ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ทำให้นักการเมืองท้องถิ่นต้องปรับตัวและพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ ชุดข้อมูลที่ถูกเก็บบันทึกไว้ (Big Data) และการนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาช่วยในการวางแผนและตัดสินใจ เป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนานโยบายที่เหมาะสม โดยแนวทางการส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนานโยบายสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพสามารถดำเนินการได้ผ่านวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. การเสริมสร้างความรู้และทักษะในการบริหารจัดการ การพัฒนาศักยภาพของนักการเมืองท้องถิ่นผ่านการฝึกอบรมและการศึกษาเพิ่มเติมจะช่วยให้พวกเขามีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการบริหารงาน เช่น การจัดการทรัพยากร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการประเมินผลโครงการ ทักษะเหล่านี้ช่วยให้นักการเมืองสามารถรับมือกับความซับซ้อนของปัญหาในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ที่จัดขึ้นโดยกระทรวงมหาดไทย ช่วยเพิ่มความเข้าใจให้นักการเมืองท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การพัฒนาศักยภาพของนักการเมืองท้องถิ่นควรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ด้วยการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ท้องถิ่น หรือ

การจับคู่กับผู้เชี่ยวชาญในลักษณะของ Mentorship Program จะช่วยเพิ่มความมั่นใจและศักยภาพในการดำเนินงานของนักการเมือง

2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะจะช่วยให้นโยบายที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ตัวอย่างเช่น การจัดตั้งสภาเมืองขอนแก่นโดยเทศบาลนครขอนแก่น และสภาประชาชนที่เทศบาลนครยะลา ซึ่งเปิดพื้นที่ให้ประชาชนริเริ่มและตัดสินใจนโยบายร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่น (อรทัย ก๊กผล, 2559) การมีส่วนร่วมที่แท้จริง ต้องไม่จำกัดอยู่แค่การรับฟังความคิดเห็นเท่านั้น แต่ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างประชาชนและหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและความเชื่อมั่นในกระบวนการนโยบาย

3. การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ การบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เช่น หลักนิติธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วม จะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของนักการเมืองท้องถิ่น การนำหลักการเหล่านี้มาปรับใช้จะช่วยป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน้าที่ ซึ่งมีตัวอย่างที่ดี คือ เทศบาลนครยะลาที่ได้นำระบบการจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) มาใช้เพื่อลดปัญหาการทุจริต (ศุภมา จิตต์เที่ยง และคณะ, 2567) ดังนั้น การบังคับใช้หลักธรรมาภิบาลในทุกกระบวนการของนโยบายไม่เพียงช่วยลดปัญหาการทุจริต แต่ยังสร้างความไว้วางใจระหว่างประชาชนและผู้บริหาร การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานที่เผยแพร่ต่อสาธารณะสามารถเพิ่มความโปร่งใสและส่งเสริมการตรวจสอบจากประชาชนได้

4. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนานโยบาย จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการตอบสนองต่อปัญหา ตัวอย่างเช่น การจัดตั้ง Thailand Policy Lab ซึ่งเป็นพื้นที่สร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงนโยบายที่น่าเชื่อถือ เทคโนโลยี หรือวิธีการใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบนโยบายร่วมกันอย่างบูรณาการ ซึ่งช่วยให้นโยบายตอบสนองต่อปัญหาในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว (Thailand Policy Lab Team, 2021) ดังนั้น การใช้เทคโนโลยีในระดับท้องถิ่นไม่ควรจำกัดเฉพาะในกระบวนการจัดการปัญหา แต่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างนวัตกรรมเชิงนโยบาย เช่น การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มปัญหาในชุมชน การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อช่วยวางแผนเชิงกลยุทธ์ จะทำให้การบริหารงานมีความแม่นยำและทันสมัย

5. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน การพัฒนานโยบายสาธารณะอย่างยั่งยืนต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในระดับท้องถิ่น ภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ตัวอย่างที่ชัดเจน คือ โครงการขับเคลื่อนเมืองอัจฉริยะ ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

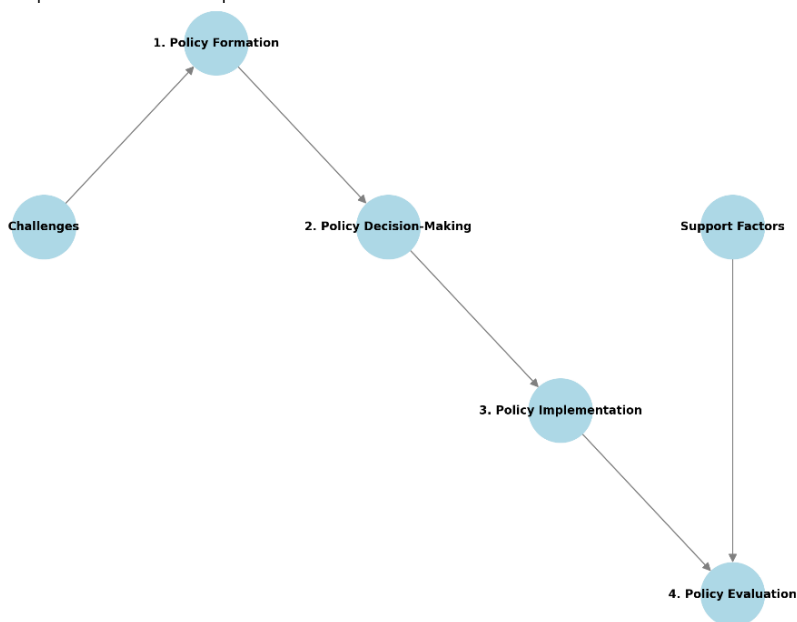

ด้านดิจิทัล อีกทั้ง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือช่วยลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน และเพิ่มทรัพยากรที่สามารถใช้ในการพัฒนานโยบาย ด้วยการจัดตั้งเครือข่ายผู้บริหารท้องถิ่นที่ช่วยแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพร่วมกัน

สรุปได้ว่า การพัฒนานโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่นจำเป็นต้องอาศัยกลยุทธ์ที่หลากหลาย ทั้งการพัฒนาศักยภาพของนักการเมืองท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชน การใช้หลักธรรมาภิบาล การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ แนวทางเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้นโยบายมีประสิทธิภาพและโปร่งใส แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่น

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่นำเสนอในบทความนี้เกิดจากการสังเคราะห์ข้อมูลและประสบการณ์จากการศึกษาเรื่องบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นต่อการพัฒนานโยบายสาธารณะ โดยผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประยุกต์ใช้และออกแบบโมเดลกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ โมเดลนี้พัฒนาขึ้นโดยใช้แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการสาธารณะ และหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่น

องค์ความรู้ที่เกิดจากการประยุกต์ใช้แนวคิดจากงานวิจัยและกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการวิเคราะห์เชิงลึกจากเอกสารอ้างอิงและข้อมูลที่ได้จากภาคสนาม การนำเสนอในรูปแบบโมเดลนี้ออกแบบให้เข้าใจง่ายด้วยการใช้เครื่องมือช่วยออกแบบ เช่น โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลและซอฟต์แวร์สำหรับการสร้างภาพข้อมูล เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสะดวกต่อการนำไปใช้ โดยโมเดลนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ช่วยกำหนดทิศทางการพัฒนาในระยะยาว โดยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน เช่น การสำรวจความคิดเห็น การใช้เทคโนโลยี Big Data หรือ GIS เพื่อระบุปัญหาและโอกาสในการพัฒนาอย่างแม่นยำ

2. การพัฒนาศักยภาพของนักการเมืองและบุคลากรในท้องถิ่น ด้วยการเพิ่มพูนความรู้และทักษะของนักการเมืองและบุคลากรผ่านการฝึกอบรมและการศึกษาเพิ่มเติม เช่น การจัดการทรัพยากร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมถึงการใช้ระบบพี่เลี้ยง (Mentorship) เพื่อพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

3. การจัดการความท้าทายในระดับท้องถิ่น โมเดลนี้เน้นการวางแผนรับมือกับความท้าทาย เช่น การขาดแคลนทรัพยากร การแทรกแซงจากการเมืองระดับชาติ และการมีส่วนร่วมที่จำกัด โดยเสนอแนวทาง เช่น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและชุมชน การปรับโครงสร้างงบประมาณ และการพัฒนาโครงการที่เน้นการพึ่งพาตนเอง

4. การสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาสังคมช่วยลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างประชาชนและหน่วยงานรัฐเพื่อพัฒนานโยบายที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

5. การประเมินผลและการพัฒนานโยบายที่ยั่งยืน การประเมินผลครอบคลุมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น การวิเคราะห์ตัวชี้วัด การสำรวจความคิดเห็น และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดตามผล เพื่อปรับปรุงและพัฒนานโยบายอย่างต่อเนื่อง

สรุป

บทบาทสำคัญของนักการเมืองท้องถิ่นในกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นในยุคที่ปัญหาสังคมและเศรษฐกิจมีความซับซ้อนมากขึ้น นักการเมืองท้องถิ่นเป็นตัวแทนของประชาชนที่ใกล้ชิดที่สุดและมีหน้าที่หลักในการปรับนโยบายให้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชน อย่างไรก็ตาม การทำงานของพวกเขา มักเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ เช่น การขาดทรัพยากร การแทรกแซงจากการเมือง

ระดับชาติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ยังไม่เพียงพอ ฉะนั้น การพัฒนานโยบายสาธารณะที่มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องอาศัยการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่ใช้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและโอกาสของพื้นที่ นอกจากนี้ การพัฒนาความรู้และทักษะของนักการเมืองและบุคลากรในระดับท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะทักษะด้านการบริหารจัดการ การใช้เทคโนโลยี และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ อีกประเด็นที่สำคัญ คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนานโยบาย ทั้งการรับฟังความคิดเห็น การตัดสินใจร่วมกัน และการติดตามผล การมีส่วนร่วมดังกล่าวจะช่วยเพิ่มความโปร่งใสและสร้างความไว้วางใจในระบบการเมืองท้องถิ่น และแนวทางที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริง เช่น การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในกระบวนการนโยบาย การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาสังคม รวมถึงการประเมินผลนโยบายอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในระยะยาว ดังนั้น การพัฒนานโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่นจึงไม่สามารถพึ่งพาความพยายามของนักการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การสนับสนุนจากรัฐบาลกลาง และการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจัง ทั้งนี้ การเสริมสร้างบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในทุกมิติจะช่วยให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างยั่งยืนและตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ชันทอง ใจดี. (2564). วงจรนโยบายสาธารณะ (Public Policy Cycle). สืบค้น 13 ธันวาคม 2567, จาก <https://shorturl.asia/FkNZG>
- เทศบาลตำบลบางบอน. (มปป.). “บทสรุปท้องถิ่น 4.0”. สืบค้น 13 ธันวาคม 2567, จาก <https://shorturl.asia/KhunX>
- ธีรวัฒน์ ชูรัตน์. (2564). ‘8 ปี ไม่สูญเปล่า’ เปลี่ยนภาพเก่าการเมืองท้องถิ่น. สืบค้น 13 ธันวาคม 2567, จาก <https://shorturl.asia/fiXLq>
- นิตยา กิริติเสริมสิน. (2565). พลิกโฉมกระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะประเทศไทย. สืบค้น 13 ธันวาคม 2567, จาก <https://shorturl.asia/RfnsZ>
- พระมหานิรุต ญาณวุฒิ และพระมหากวีวัชร อภิวัชชโร. (2565). นักการเมืองท้องถิ่นในระบบราชการ. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร, 5(1), 177-194.
- พิมนารา อินตะประเสริฐ และธิพร สิงห์ลอ. (2564). ทำไมนโยบายสาธารณะไทย (ยัง) ไม่ถึงความยั่งยืน ?. สืบค้น 13 ธันวาคม 2567, จาก <https://shorturl.asia/WbaEy>

- ศรายุทธ คชพงศ์ และคณะ. (2564). การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *Journal of Modern Learning Development*, 6(5), 274-288.
- ศุภมา จิตต์เที่ยง และคณะ. (2567). หลักธรรมาภิบาลกับบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่น. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 7(1), 248-259.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2561). กระบวนการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะภายใต้กรอบแนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์. *วารสารนวัตกรรมการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน*, 6(2), 1-19.
- สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจ. (2565). รายงานสถานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. สืบค้น 11 มกราคม 2568, จาก <https://shorturl.asia/ywRfC>
- อรทัย กิกผล. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนานโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่น. สืบค้น 13 ธันวาคม 2567, จาก <https://shorturl.asia/1l2fg>
- Thailand Policy Lab Team. (2021). *Shaking up the Thai government framework Raise the level of public policy In a Changing World with Renaud Meyer, UNDP Representative for Thailand*. Retrieved December 13, 2024, from <https://shorturl.asia/aoR7J>